

Vadgazdálkodás a főváros vonzáskörzetében

A Pilisi Parkerdő Zrt. 1969-es alapításakor kiemelt feladatot kapott: az erdők ökoturisztikai és kulturális szerepének, táj- és természetvédelmi feladatainak előtérbe helyezése mellett a korszerű erdő- és vadgazdálkodás kialakítását.

A kezelésünkben lévő területeken magas a védett (és Natura 2000) területek aránya (75,3%), továbbá nagy hangsúlyt kap az erdők közjóléti szerepe. Emiatt a nagy vágásterületeket kerülő, a kerítés nélküli erdőfelújításokat, valamint a folyamatos erdőborítást lehetővé tevő erdőgazdálkodási módszerek alkalmazása szükséges, amelyeket elsősorban alacsony vadsűrűséggel lehet biztosítani.

Törekvéseink – az örökerdő-gazdálkodás és a lakott települések vonzáskörzetében a városierdő-kezelés bevezetése – is ebbe az irányba mutatnak. Ennek célja a termőhelynek megfelelő, elegyes, változatos szerkezetű és vegyeskorú erdők kialakítása – melyek stabilitásának és rugalmasságának köszönhetően minimalizálhatók a biotikus és abiotikus károk kockázatai – megújulási képességüknek köszönhetően pedig fenntartható, sokrétű haszonvételeket és szolgáltatásokat tesznek lehetővé.

Az örökerdő-gazdálkodás számos természetvédelmi oltalom alatt álló faj megjelenése mellett, Társaságunk természetközeli vadgazdálkodási tevékenységével is szorosan összefügg, mivel hosszú távon egészséges és értékes vadállomány csak fenntarthatóan kezelt, megfelelő egészségi állapotú és a vad számára bőséges természetes táplálékot nyújtó erdőkben nevelhető. A termőhelyi adottságokat meghaladó, takarmányozással hatékonyabbá tett trófeatermelés nem cél.

A vadállomány az ökoszisztéma szerves részét képezi, ezért fontos, hogy a vadvilág és az erdő kezelése egymással szoros összhangban történjen, hiszen az erdő- és a vadászat harmonikus összhangja az erdő állapotában mérhető fel igazán.

Kiemelt célunk, hogy a vadállomány sűrűsége megfelelően az erdő tűrőképességének. Kisebb vadsűrűség esetén, a fő fajok fel tudnak újulni kerítések nélkül, azonban az erdő tűrőképességének megfelelő vadsűrűség esetén a ritkább és érzékenyebb elegyfajok is meg tudnak jelenni az újulatban és később sem tűnnek el teljesen a halmozott rágási és hántási károk miatt. A következmény pedig többko-

rú, elegyes, természetközeli erdő, mely a klímaváltozás miatt elsődleges feltétel az erdők alkalmazkodóképességének megteremtéséhez és növeléséhez.

A Pilisi Parkerdőben elindított természetközeli vadgazdálkodást a természeteshez minél közelebbi vadállomány és az erdei ökoszisztéma egyensúlyának megteremtése érdekében a következő szakmai koncepcionális tételek alakítják:

- A vadgazdálkodás elsődleges célja az erdei ökoszisztéma egészséges működőképességének, stabilitásának támogatása, erősítése.
- Nem a mennyiségi, hanem a minőségi vadállomány fenntartása.
- Szisztematikus vadhatás-monitoring módszerek bevezetése a vadállomány környezetre gyakorolt mérhető hatásának korrekt monitoringja érdekében.
- A természetes táplálékot biztosító, gazdag élőhelyek kialakítása mesterséges takarmányozás helyett.
- Lehetőleg kerítések nélküli erdő- és vadgazdálkodás.

Az erdő tűrőképességének megfelelő vadsűrűség beállítására érdekében a Parkerdő bevezette a vadászati szakmai kontrollingban a vadpasztási tervek és tények esetében, a 100 hektárra jutó elejtési terv és tény db számok (db/100 ha) nyomkövetését, valamint a tavalyi évtől kezdve vizsgáljuk mind az egyéni, mind a társasvadászatok sikerességi arányának (sikeresség %) mutatóit is. Ezenfelül a becslési adatok kiegészítéseként egy vadhatás-monitoring eljárás bevezetésén dolgozunk, mely megbízhatóbb adatokat fog szolgáltatni a vadsűrűség mértékének megfelelő beállításához.

A Pilisi Parkerdő Zrt. közel 83 000 hektárnyi területen végez vadgazdálkodási tevékenységet, 5 vadászterületen, ahol mind az öt hazai nagyvad faj (gímszarvas, dámszarvas, őz, muflon, vaddisznó) megtalálható.

A vadászterületek közül a 32 000 hektáros Pilis a legnagyobb, mely Visegrádi-hegységben és a Pilis hegységben található. A táj erdeinek rendeltetésében domináns a természetvédelem, a rekreáció és a turisztika. Ennek megfelelően a természetközeli erdőgazdálkodási módszerek a mérvadók, a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodási módszerek területi aránya országosan a legmagasabb. A területen a dám kivételével valamennyi hazai nagyvad faj előfordul szabadterületen, a muflon viszont csak a terület kisebb részén található meg.

A másik frekvenciát, közel 17 400 hektáros terület a Budakeszi-Budapest vadászterület, mely a Budai-hegységben

terül el. A táj erdeinek rendeltetésében domináns a természetvédelem és a rekreáció. A természetvédelmi értékek védelmének a megfelelő számú és összetételű vadállomány kialakítása alapvető feltételt jelent. A területen valamennyi hazai nagyvad faj előfordul, melyek közül a muflon és a dám jó minőséget képvisel.

A 19 000 hektáros Babat-Valkó vadászterület a Gödöllői-dombságban található. A táj erdeinek rendeltetésében domináns a természetvédelem, a Gödöllői Tájvédelmi Körzet lefedi a vadászterület jelentős részét. A területen valamennyi hazai nagyvad faj előfordul, melyek közül a muflon és a gímszarvas is jó minőséget képvisel.

A közel 7500 hektáros Gyarmatpuszta vadászterület a Gerecse délkeleti vonulatain található. A táj erdeinek jelentős része Natura 2000 oltalom alatt áll, az erdőgazdálkodásban a vágásos erdőgazdálkodás és a természetes felújítási módszerek a mérvadóak. A területen kiváló adottságú muflonpopuláció, valamint jó adottságú gím-, és dámállomány él.

Vadászterületeink közül a legkisebb a 6700 hektáros, a Cserhátban található Galgamácsa–Kálló–Acsa terület. A területen gím, vaddisznó és őz fordul elő, melyek közül kiemelkedő minőségű a gímszarvas. Az itt élő gímállományra jellemző, hogy a relatíve kisebb trófeasúly ellenére, a kedvező hossz- és körméretek miatt magas az érmes agancsok aránya.

A vadgazdálkodás alapvetően szabadterületen történik, azonban a Parkerdő vegyesvadás (gím, dám, muflon) vadaskerteket is üzemeltet. Társaságunk több (7 db) vadászházat működtet, melyek legtöbbje turisztikai célokat is szolgál.

Az éves nagyvadejtés szabadterületen összesen 7 000–7 500 db, melynek éves eloszlása az elmúlt 10 év átlagát tekintve:

gím 1200 db (bika kb. 220 db), dám 350 db (bika kb. 50 db), őz 1000 db (bak kb. 250 db), muflon 250 db (kos kb. 90 db), vaddisznó 4500 db (kan kb. 650 db).

Egyes területeinken, mint a Gödöllői-dombságon és a Pilisben jó minőségű gímszarvasállomány él, ugyanakkor a trófeák a területeink többi részén közepesnek mondhatók. Az átlagos trófeák dombvidéken 6–7 kg súlyúak, de néhány meghaladja a 10 kg-ot is.

Társaságunk területén kiemelkedő adottságú muflonállomány él. A legjobb kosok a Bajnai és a Budakeszi Erdészet területén kerültek elejtésre, melyek közül több 100 cm feletti méretet ért el. A 2004-ben egy külföldi vadász által elejtett kos (97,75 cm átlaghossz, 240,75 CIC pont), a magyar ranglista első helyezettje. A muflon és dámvad esetében törekszünk a szabadterületi állomány minimalizálására és elsősorban a vadaskertekben való tartásra.

A Parkerdő vadászterületein élő őzállomány – a terület alapvetően erdős jellege miatt – gazdálkodási szempontból közepes vagy gyenge minőségű.

A vadászterületen korábban számos kapitális vadkan került terítékre. A Budai-hegyekben 2003-ban ejtették el a CIC nemzetközi ranglista első (27,55 cm átlaghosszúságú), valamint 2000-ben a negyedik helyén álló (25,50 cm átlaghosszúságú) vadkant.

Az afrikai sertéspestis (ASP) betegség területünkön való 2019-es megjelenése alapvetően megváltoztatta a vaddisznóállománnyal való gazdálkodást. A társas vadászatok háttérbe szorulásával a vaddisznóállomány apasztásában egyre nagyobb szerepet játszik a hazai vadászvendégek, valamint a szakszemélyzet egyéni vadászata.

A főváros közelsége, a nagyszámú erdőlátogató miatt Társaságunk szakszemélyzete számára komoly és felelősségteljes, nagyobb szervezést igénylő munkát jelent a vadgazdálkodás, amelynek része a folyamatos monitoring, a természeti feltételeknek megfelelő egészséges vadállomány védelme, nevelése és szabályozása.

Gazdálkodásunk során a legfontosabb feladat a természetvédelem, az erdőgazdálkodás és a vadgazdálkodás szerves egységének a megvalósítása. Célunk a megfelelő vad-sűrűség kialakításával, fenntartásával az egészséges, természetes körülményeket tükröző minőségi vadállományra való törekvés.

Dr. Csépanyi Péter, Pallagi Gábor
Pilisi Parkerdő Zrt.